

1. Lovforslagets formål

Lovforslaget har til formål at gennemføre statuten for Den Internationale Straffedomstol i dansk ret. Statuten indebærer, at der nedsættes en permanent international domstol, som kan retsforfølge de alvorligste internationale forbrydelser: folkedrab, krigsforbrydelser og andre forbrydelser mod menneskeheden. Domstolen skal fungere som supplement til national retsforfølgning i tilfælde, hvor en stat er uvillig eller ude af stand til effektivt at gennemføre efterforskning eller retsforfølgning.

Med en vedtagelse af lovforslaget giver Folketinget samtykke til, at Danmark ratificerer statuten for Den Internationale Straffedomstol.

Statuten er optaget som bilag til lovforslaget.

Lovforslaget er udarbejdet i samarbejde med Justitsministeriet og Forsvarsministeriet.

2. Rom-statuttens forhistorie

Forberedelsen af Rom-konferencen

Spørgsmålet om en global dømmende myndighed for internationale forbrydelser blev sat på FNs dagsorden allerede i 1947. Først efter ophøret af den kolde krig er det imidlertid lykkedes at opnå fremdrift i dette projekt. Afgørende herfor var bl.a. FNs sikkerhedsråds etablering af de to særlige krigsforbrydertribunaler vedrørende det tidligere Jugoslavien (1993) og Rwanda (1994). Inspireret heraf fremlagde FNs folkeretskommission (ILC) i sommeren 1994 et fuldt udarbejdet og kommenteret udkast til statut for en permanent international straffedomstol.

FNs generalforsamling tog i efteråret 1994 vel imod ILCs udkast og iværksatte en forhandlingsproces – først i form af et ad hoc-udvalg og senere i form af en forberedende komité – som skulle tage stilling til ILCs udkast. De forberedende forhandlinger stod på frem til foråret 1998 og havde i 1997 nået et sådant stade, at FNs 52. generalforsamling kunne beslutte at indkalde en til diplomatkonference, der afholdtes i Rom i perioden 15. juni – 17. juli 1998 (resolution 52/160).

Gennem hele forberedelsesprocessen var det gruppen af såkaldt ligesindede lande, der drev sagen fremad, dvs. de ca. 45 lande fra alle regionale grupper, der gik ind for at give domstolen en relativt vidtgående kompetence. Denne gruppe blev anført af Canada, Australien, New Zealand, Sydafrika, Argentina, Tyskland, Holland, de nordiske lande, og – i de senere faser af forhandlingerne – også Storbritannien. Heroverfor stod bl.a. Kina, Indien, Pakistan, Indonesien, Malaysia og Mexico, men også vestlige lande som USA og Frankrig, der indtog en meget restriktiv holdning.

I perioden 16. marts – 3. april 1998 afholdt den forberedende komité sin sjette og afsluttende mødesamling. Komitéen løste sin opgave, for så vidt som det lykkedes at få færdiggjort det traktatudkast, som diplomatkonferencen skulle forholde sig til, og som skulle føre frem til vedtagelse af domstolens statut. Diplomatkonferencen fik dog præsentet et forhandlingsoplæg med mange skarpe parenteser og alternative forslag, som afspejlede, at en række politiske problemer fortsat var uløst. Ved konferencens åbning var det derfor den almindelige vurdering, at det kunne blive meget vanskeligt at nå frem til et endeligt resultat under forhandlingerne i Rom.

Konferencens åbning og generaldebat

Konferencen blev åbnet den 15. juni 1998 af FNs generalsekretær, Kofi Annan, som i sin åbningstale understregede straffedomstolens historiske betydning og fremhævede det gennembrud, som ophøret af den kolde krig og tragedierne i det tidligere Jugoslavien og Rwanda havde skabt i processen frem mod domstolens etablering. Mange modstående politiske og juridiske interesser skulle forenes, men hensynet til ofrene for de groveste internationale forbrydelser tilsagde, at udfordringen blev taget op og forventningerne indfriet.

I løbet af konferencens første fire dage blev generaldebatten afviklet. Helt på linie med den tendens, som gjorde sig gældende under forberedelsesprocessen, var debatten præget af det modsætningsforhold, der bestod mellem de progressive stater, der gik ind for at give domstolen en relativt vidtgående kompetence, og de restriktive stater, som foretrak, at domstolen i større eller mindre udstrækning blev underordnet FNs sikkerhedsråd og/eller staterne.

Forhandlingernes forløb

Parallelt med generaldebatten blev substansarbejdet sat i gang med fuld styrke fra konferencens start. Forhandlingerne var i det væsentlige koncentreret om følgende hovedspørgsmål:

Som det havde været tilfældet siden processens start, var der stor uenighed om, hvilken rolle straffedomstolen burde kunne spille i forhold til de nationale retssystemer, dvs. *afgrænsningen af straffedomstolens jurisdiktionskompetence*. Det store flertal af lande ønskede at fastholde den nationale jurisdiktion som den primære, mens domstolen kun skulle spille en komplementær eller subsidiær rolle i situationer, hvor nationale retssystemer var uvillige eller ude af stand til at strafforfølge behørigt, eller i situationer, hvor national strafforfølgning måtte anses for ineffektiv.